

TÜRKİYE’DE BİR İLK: MERSİN KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ KONSEYİ

Raif OKUTUCU

Mersin Kalkınma ve İşbirliği Konseyi Genel Sekreteri

MERSİN’DE ARAYIŞLAR VE YENİ YAKLAŞIM

Mersin; coğrafi koşulları, doğal kaynakları, üretim kapasitesi ve insan kaynakları açısından ülkemizin en önemli kentlerinden birisidir. Limanı ve serbest bölgesi ile ticaret ve hizmet sektöründe Türkiye’nin lokomotif illeri arasındadır. Fakat aldığı büyük göç ve Irak sorunu; ilde sosyal ve ekonomik yönden bozulma, işsiz nüfus ve güvenlik sorunu yaratmış bu da refah seviyesini hızla düşürmüştür. DPT tarafından hazırlanan illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması içinde 1996 yılında 10. sıradayken 2003 yılında 17. sıraya gerilemiştir. İl 2001 yılı verilerine göre; Türkiye’de GSYİH içindeki payı ile 7. sırada iken kişi başı GSYİH sıralamasında 16. sırada yer almaktadır. Sonuç olarak ilin gelişimi için; esnek, rekabetçi, katılımcı, yenilikçi, yerel potansiyel ve dinamikleri kullanan, AB normlarında, sürdürülebilir özellikler taşıyan yeni arayışlar ve yeni kurumların bulunması gerekmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE BÖLGESEL GELİŞMENİN YENİ MOTORLARI

Avrupa’da 1960 sonrasında bölgesel gelişmenin yeni motorları, farklı yapı ve statüde yaygın kurumlar olan, yaklaşık 200 Kalkınma Ajansıdır. ABD’de de benzer kurumlar mevcuttur. Bu ajansların asli rolü AB fonlarını da kullanarak bölgesel gelişmenin hızlandırılmasıdır. Bu gelişme ülke içi ve dışı çok yönlü bir etkileşim sürecini gerektirmekte ve merkezden yönlendirilen, sadece içe dönük modeller başarılı olamamaktadır. Dolayısıyla bu ajanslar yapıları itibarıyla; yerel aktörlerin katıldığı, planlama ve uygulama safhalarında sürekli aktif, sahiplenen, araştırma ve proje üretme kapasitesi gelişmiş, kurumsallaşmış, çabuk karar alıp uygulayabilen, esnek ve dinamik kurumlardır. Yerel girişimcilik ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler yaratma, dünya ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlük elde edebilme gibi önemli faydalar

sağlayan ajanslar; ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme imkânı yaratabilmektedirler.

MERSİN'DE İLK DENEMELER VE YENİ BİR KURUM

Mersin'de Kalkınma Ajansı girişimi ilk defa 1999 yılında Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) tarafından başlatılmış ve "Kalkınma Ajansı Proje Koordinatörlüğü" kurularak girişime işlerlik kazandırmak için yoğun çalışmalar yapılmıştır. Ancak, ilde kurumlar arası rekabet ve bütçede anlaşmazlık nedeniyle gündemden düşmüş ve beklemeye alınmıştır. Kalkınma ajansı çalışmaları 2001 yılında yeniden başlatılmış, yerli ve yabancı uzmanlarla yoğun çalışmalar yapılmıştır. İlin öncelikli görülen sektörleri için AB'de başarılı olmuş Info - Murcia, Shannon, Alsace, Le Havre kalkınma ajanslarından ve EURADA (Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği)'dan danışmanlık ve bilgi desteği alınmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 2002 yılında, MTSO bünyesinde, Mersin Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Kurulan kalkınma ajansında da; kent'in ana aktörlerinin uyumsuzluğu, şahsi çekişmeler ve MTSO liderliğine direnç, özerk bir yapıya kavuşmama ve bütçeye diğer kurumların katkı sağlamaması gibi yeni zorluklarla karşılaşmıştır. Bu gelişmeler de girişimi engelleyememiş ve ajansın ölmesi yerine MTSO bünyesinde yaşatılması kararı alınmıştır. Yeni misyonunda AB fonlarından azami yararlanma, KOBİ'lerin dışa açılması, kalkınma ajanslarını ülkede gündemde tutma, çekirdek kadro ile yola devam ve EURADA'ya tam üyelik olarak saptanmıştır.

MERSİN KALKINMA AJANSI

Mersin Kalkınma Ajansı'nın asıl amacı; bölgedeki merkezi ve yerel otoriteler, sivil toplum kuruluşları, ticaret ve sanayi odaları, şirketler ile benzeri kurumlar arasında işbirliğini hedefleyen kamusal veya yarı kamusal roldeki organizasyonlar arasındaki koordinasyonu geliştirerek tarafların karar alma ve uygulama süreçlerine katılımını sağlamaktır. Ajans Haziran 2002 tarihinde MTSO bünyesinde faaliyete geçmiş ve işletme ve personel giderleri MTSO tarafından karşılanmıştır. Ajansın faaliyet göstereceği öncelikli beş alan; ticaret, liman ve serbest bölge, dışa açılma ve sanayileşme, gıda, tarım ve seracılık, kültür, turizm ve sanat ile sosyal uyum olarak saptanmıştır. Mersin Kalkınma Ajansının dikkat çeken çalışmaları;

- Mersin Verimliliği Artırma Projesi
- Yabancı Misyon Temsilcileri ile Karşılıklı Ziyaretler
- Toplum Merkezleri Kurulması Çalışmaları
- Çeşitli Fuarlara Katılımı Teşvik ve Organizasyon
- I., II., III. Ve IV. Mersin Yaş Sebze Meyve Sempozyumları
- Akredite Analiz Laboratuvarı Kurulması
- Teknopark ve Agropark Fizibilite Çalışmaları
- AB Yerel Bilgi Bürosu Rasyonel İşletilmesi
- AB Fonlarından Projeler Kazanılması

- I., II, III Ve IV. Uluslararası Müzik Festivalleri
- Tanıtım Faaliyetleri (Cd, Kitap, Broşürler vb.)

EURADA

Mersin Kalkınma Ajansı; EURADA adıyla bilinen Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği’nin Ocak 2002 tarihinden bu yana Türkiye’den tek üyesidir. Birliğin üyeleri; Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, Romanya, Kanada, A.B.D. Çin, Japonya, İsviçre, Hırvatistan, Ukrayna’dan kalkınma ajanslarından oluşmaktadır. EURADA; 1991 yılında, Belçika, Brüksel’de kurulmuş ve kar amacı gütmeyen organizasyon; bölgesel ekonomik kalkınma, Avrupa Komisyonu servisleri ve kuruluşları ile iletişim faaliyetleri, üyeler arasında iyi örneklerin değişimi, üyeleri arasında ülkeler arası işbirliği ve yeni fikirlerin uygulanması, gibi yolları kullanarak ajanslara destek sağlamaktadır.

MERSİN KALKINMA AJANSI’NDAN MERSİN KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ KONSEYİ’NE (MEKİK)

Mersin Kalkınma Ajansı’nın ilin bütün kurumlarınca kavranması ve işlerlik kazanması için; Mayıs-Eylül 2004 döneminde yoğun kurumsal ziyaretler ve ön görüşmeler yapılarak ortam hazırlanmış ve sonuçta; Mersin Valisi A. Osmançebeoğlu başkanlığında ilin temel kurumları ile Mersin’de 8 Ekim 2004 günü yapılan toplantıda, “Mersin Kalkınma ve İşbirliği Konseyi” (MEKİK) kuruluşu işlerlik kazanmış ve Mersin Kalkınma Ajansı’ndan MEKİK yapılanmasına gidilmiştir.

MEKİK Kurucu Üyeleri:

Mersin Valiliği

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Mersin Üniversitesi

Akdeniz, Toroslar ve Yenişehir Belediyeleri

Mersin Ticaret ve Sanayi Odası

Mersin Deniz Ticaret Odası

Mersin Ticaret Borsası

Mersin Ziraat Odası

Mersin Esnaf ve Sanatkarları Birliği

Akdeniz İhracatçı Birlikleri

Mersin TMMOB İl Koor. Kurulu Gn. Sek.

Tarsus Kaymakamlığı

Tarsus Belediyesi

Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası

Tarsus Ticaret Borsası

Tarsus Ziraat Odası

MESİAD (Mersin Sanayici ve İşadamları Derneği)

TASİAD (Tarsus Sanayici ve İşadamları Derneği)

MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği)

MEKİK teşkilat yapısı: Konsey daimi kurul, yürütme kurulu ve genel sekreterlik-ten meydana gelmiştir. Mersin Milletvekilleri ile iktidar ve ana muhalefet partisinin il başkanları da MEKİK daimi kurulunun doğal üyeleridir. Mersin Kalkınma ve İşbirliği Konseyi'nin işlerliğini artırmak ve çeşitli konuları uzmanlık alanlarına göre daha hızlı ele alınmasını sağlamak amacıyla Ekonomi, Eğitim ve Sağlık, Kentsel Altyapı ve Çevre, Sosyal ve Kültürel Faaliyetler olmak üzere dört ayrı alt komisyon ve bunların da kendi alt komiteleri oluşturulmuştur. Daimi kurul ayda bir kez, yürütme kurulu iki kez ve komisyonlar ihtiyaç oldukça toplanır.

MEKİK bütçesi daimi kurul üyeleri tarafından karşılanır. Yapılacak katkı miktarları kurum ve kuruluşların mali güçlerine göre yürütme kurulu tarafından tespit edilerek daimi kurul onayına sunulur.

MEKİK'in görevleri;

- Kamu kurum ve kuruluşlarını, uluslararası örgütleri ve sivil toplum örgütlerini yönenin gelişmesi için yönlendirmek,
- Her türlü alt yapıyı geliştirmek,
- Stratejik araştırmalar yapmak, ulusal ve uluslararası yatırımcıları bölgeye çekmek, bilgi vermek ve rehberlik etmek,
- KOBİ'leri geliştirmek ve rekabet güçlerini arttırmak, dışa açılım faaliyetlerini desteklemek,
- Karşılıklı ziyaretler, fuarlar ve iş delegasyonları planlamak,
- Avrupa Birliği Yerel Bilgi Bürosu'nu işletmek
- AB fonlarından kaynak kullanımına yönelik projeler hazırlamak
- AB ile entegrasyona destek vermek,
- Bilimsel, ekonomik, sosyal ve kültürel çalışmalar yapmak,
- Mersin'in gelişmesine yönelik bilgi bankası oluşturmak, bölge ve ajans ihtiyaçları için çeşitli dokümanları yayımlamak,
- Yabancı kalkınma ajansları ile işbirliği yapmak,
- Tanıtım, iletişim ve lobi faaliyetlerinde bulunmak.

MEKİK kurulduğu tarihten günümüze kadar 22 Yürütme ve 15 Daimi Kurul toplantısı yapılmıştır. Toplantılar her defasında farklı bir mekânda yapılmaktadır. Gündemler Daimi Kurul üyelerinin özgür irade ve müşterek kararları ile oluşturulmaktadır. Toplantılarda ilimiz sorunları görüşülmekte ve sorunlara yerel, bölgesel ve ulusal boyutta çözüm yolları aranmaktadır.

MEKİK'te görüşülen gündem konuları

- Mersin Limanı'nın Özelleştirilmesi ve Diğer Acil Konuları
- Mersin Serbest Bölgesi'nin Genişletilmesi
- Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi
- Enis Öksüz PTT Tesisleri'nin Mersin Üniversitesi'ne Kazandırılması

- Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’ne Kaynak Temini
- Mersin ATAŞ Tesisleri
- Büyükşehir Belediyesi’nin Öncelikli Sorunları
- Mersin İçme ve Sulama Suyu Projeksiyonları
- Sera – Tarıma Dayalı Sanayi İhtisas Bölgesi
- ALATA Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü’nün Geleceđi
- Tarsus-Kazanlı Turizm Projesi
- Karbođazı Kayak Merkezi Projesi
- Mersin’in Tanıtım Stratejisi
- Mersin Turizm Arama Konferansı
- Mersin’in ve Çevresinin Havadan Görüntü Kaydı
- Sineklerle Mücadele Çalışmaları
- Sosyal Uyum Projeleri
- Göçle Oluşan Mahallelerde Okulların Durumu
- TOKİ ve UNDP Projeleri
- Toplantıların Gerçekleştirildiği İlçelerin ve Kurumların Sorunları ve Faaliyetleri

İlçe Konuları;

Tarsus Konuları

- Tarsus’un Özel Statülü İlçe Yapılması
- Organize Tarım ve Sözleşmeli Tarım Konusu
- Berdan Nehri’nin Islahı
- Fakülte Sayısının Artırılması

Erdeмли Konuları

- Mersin Sahil Bandı Katı Atık, Kanalizasyon ve Arıtma Projeleri
- Erdeмли’de Yüksek Öğretim Kurumları Açılması
- İlçenin Turizm Kapasitesi

Silifke Konuları

- SEKA
- Yüksek Öğretim Kurumları Açılması
- Silifke’de Tarımsal Potansiyel ve Organik Tarım

Gülнар Konuları

- İlçede Üretici Birliklerinin Oluşturulması ve Sođuk Hava Deposu Yapılması
- Meydancık Kalesi ile Sütlüce Zeynel Abidin Türbesi’nin Restorasyonu
- Kùltür Sitesi İnşaatının Tamamlanması

Anamur, Aydınçık ve Bozyazı Konuları

- Anamur MUZ’u

- Tarıma ve Ormana Dayalı Sanayi
- Ören Yerleri, Tabiat Varlıkları
- Caretta - Fok - Çevre
- Eğitim ve Öğretim Durumu
- Tarım ve Hayvancılık
- Bölgenin Turizm Potansiyeli

MEKİK, Ekim 2004 tarihinden bu yana kesintisiz olarak yürütülen çalışmalar ile kentte kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında iletişim ve koordinasyonun gelişimine katkıda bulunmuş, farklı uzmanlık ve yetki alanlarında faaliyetlerini sürdüren kurum ve kuruluşlar arasında hızlı ve doğrudan bilgi alışverişi sağlanması açısından verimli bir platform oluşturmuştur. Gündeme alınan konuların farklı uzmanlık ve yetki alanlarının bakışıyla bir arada görüşülmesine imkân sağlamış, AB fonlarından kentimize kaynak aktarımını en ileri seviyeye çıkarmıştır. Kentimizin ana aktörleri arasında bir sinerji yaratarak yapıcı ve sonuç odaklı bir yönelim içinde farklı konu başlıklarında ihtiyaç duyulan araştırma, raporlama, bilgi paylaşımı ve lobi çalışmaları gibi çeşitli faaliyetlerde kentimizin ortak sesini ve gücünü temsil etmeyi hedeflemiştir.

DPT tarafından hazırlanan BKA yasa tasarısı taslağının gerekçeler bölümünde Mersin Kalkınma Ajansı yerel ve bölgesel kalkınma bilincinin bir göstergesi olarak ifade edilmiştir. Dünya Bankasının Türkiye Raporunda da kalkınma ajanslarının önemi vurgulanmış ve Türkiye’de faaliyet gösteren tek ajans olarak çalışmalarından bahsedilmiştir. Ajans olarak Erzurum, İstanbul, Ankara ve Van’da konu ile ilgili brifingler verilmiş ve Samsun, Bursa, Eskişehir, İzmir ve İstanbul illerine bilgi desteği sağlanmıştır.

MEKİK’in kente dolaylı getirilerinden bazıları ise;

- KOBİ’lerin dışa açılması çalışmaları kapsamında yurtdışı fuarlara katılım ve sağlanan iş bağlantıları,
- Büyükelçi ziyaretleri ve bilgilendirme toplantıları ile sağlanan iş bağlantıları
- Medya’da yer alma ve Mersin’in yurtiçi ve dışı tanıtımı
- Heyet tercümanlığı, danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri
- Eğitim faaliyetleri sonucu insan kaynakları konusunda sağlanan gelişme
- Yurtdışı bağlantılar sonucu farklı ihtiyaç alanlarında sağlanan know-how transferi
- Kentimize kazandırılan oluşumlar (MTGB, Akredite Analiz Laboratuvarı, Toplum Merkezleri, IRC- MERSİN)
- Gelenekselleşen etkinlikler (Müzik festivali)
- Projelere altyapı hazırlama ve uygulama desteğidir.

Kazanılan Avrupa Birliği Projeleri (2003-2007)

Proje Adı	Sağlanan Kaynak
AB Yerel Bilgi Bürosu	55.000 EURO
MOZAIK Projesi (Tamamlandı)	75.665 EURO
MEGEP “Turizmde Kaliteli Ara Eleman Yetiştirilmesi Projesi”	137.790 EURO
BAMEP “Bambu Eğitimi Projesi”	94.635 EURO
RIS MERSİN “Bölgesel Yenilikçilik Stratejileri Projesi”	530.511 EURO
IRC İrtibat Ofisi	1.000 EURO
Genel Toplam Kaynak	896.601 EURO